

Setkání vodohospodářů při příležitosti Světového dne vody 2007

Svaz vodního hospodářství ČR spolu s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí uspořádal v rámci oslav Světového dne vody 2007 dne 22. března 2007 v Národním domě KDŽ na Vinohradech slavnostní setkání vodohospodářů. Toto setkání spojené s odbornou konferencí již tradičně předchází pátečnímu koncertu, letos v Kongresovém centru ČNB a následující den 13. reprezentačnímu plesu vodohospodářů na Žofině.

Letošního slavnostního setkání se zúčastnilo téměř 200 zástupců státní správy, vodohospodářských podniků a společností z oborů vodovodů a kanalizací a vodních toků, a dále inženýrských a projektových firem.

V čestném předsednictvu přivítal předseda Svazu vodního hospodářství ČR Ing. Miroslav Nováček ministra zemědělství Mgr. Petra Gandaloviče, náměstka ministra životního prostředí RNDr. Františka Pojera, místopředsedu Asociace krajů Ing. Pavla Bradíka, náměstka ministra zemědělství RNDr. Pavla Punčocháře, CSc., ředitelku odboru Ministerstva pro místní rozvoj Ing. Radku Bučilovou a předsedu SOVAK Ing. Otu Melchera.

Úvodní vystoupení připomněla celosvětové heslo Světového dne vody pro r. 2007 „Zvládání nedostatku vody“. Potupně vystoupili představitelé obou resortů, ministr zemědělství Mgr. Gandalovič a náměstek ministra životního prostředí RNDr. Pojer a dále místopředseda Asociace krajů Ing. Bradík. Zabývali se pravděpodobnými změnami ve vývoji klimatu, který postupně zasáhne i Evropu a Českou republiku, která ještě nedostatek vody významně nepocítila. S ohledem na častější výskyty hydrologických extrémů, jako jsou povodně i prodloužení suchých období, orientovali se na přípravu opatření, která by měla zmírnit negativní dopady těchto extrémů a ochránila disponibilní vodní zdroje.

Ministr zemědělství mj. zmínil i důležitou funkci tak často negativně diskutovaných přehrad, resp. vodních nádrží, které slouží k ochraně před povodněmi a jsou zásobárnou vody pro suchá období. Dále hovořil o závazku České republiky týkajícím se naplnění požadavků směrnice o čištění městských odpadních vod. Připomněl současný problém při vyjednávání s Evropskou komisí ohledně pokračování financování vodohospodářských projektů z Fondu soudržnosti a vyjádřil potřebu co nejrychleji vyřešit současná nedorozumění. Zdůraznil též úlohu Evropského zemědělského fondu rozvoje venkova k podpoře venkovských obcí, kde se mj. počítá s finančními zdroji na zkvalitnění vybavenosti této vodovody, kanalizacemi a ČOV ve výši více než 600 mil. ročně.

Náměstek ministra životního prostředí vyjádřil snahu resortu o vytvoření efektivních nástrojů pro odstraňování následků extrémů hydrologických situací, a to především cestou prevence. V praxi se bude jednat o řešení opatření v ploše povodí, ke změně užívání pozemků i užívání přírodních zdrojů. Zdůraznil, že MŽP nechce jít cestou přemrštěných požadavků na ochranu přírody na úkor životních podmínek občanů, přitom je však nutno přírodu respektovat. Dále připomněl opatření, která MŽP zajistilo v uplynulém období v oblasti prevence před povodněmi, jako např. modernizaci měřicí sítě ČHMÚ, zdokonalení přenosu informací o povodních, včetně předpovědí na internetu a digitalizaci povodňových plánů. Informoval, že se Česká republika zapojila do výzkumného projektu Společného výzkumného centra Evropské komise pod názvem „Evropský systém včasného varování před povodněmi“. Závěrem svého vystoupení sdělil, že se ukončují práce na přijetí směrnice Evropského

parlamentu a Rady o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik. Nyní se projednávají připomínky ve 2. čtení a lze předpokládat přijetí směrnice v červnu t.r. a následně do 2 let od přijetí transpozici do národní legislativy.

Po tomto slavnostním zahájení vystoupili v úvodním bloku přednášek náměstek ministra zemědělství RNDr. Punčochář, CSc., ředitel odboru fondů EU Ing. Oliva a dále ředitelka MMR Ing. Radka Bučilová.

RNDr. Punčochář, CSc. se nejprve zaměřil na reakce na vývoj změny klimatu, který se projevuje růstem teplot a tudíž změnami hydrologického režimu, což dokladoval výstupy výzkumných prací a pozorování na mezinárodní úrovni. Předpověď rychlosti a rozsahu změn je však obtížná a znamená to, že je třeba hodnotit různé scénáře. Zmínil i film „Nepříjemná pravda“ založený na přednášce Al Gora, který poněkud emotivně popisuje rizika klimatických změn a globálních nebezpečí.

Ohledně nástrojů, které systémově vymezí opatření ke zlepšení stavu vod a zmírnění jejich škodlivých účinků, včetně rizik v suchých obdobích, zdůraznil „plánování v oblasti vod“, které je v České republice komplexnější než požadavky „acquis communautaire“. V té souvislosti zmínil Plán hlavních povodí ČR, který jako základní strategický dokument by v průběhu dubna t.r. měla schválit vláda.

K překlenutí suchých období vymezil následující priority:

- legislativně zajistit hájení lokalit pro budoucí možnost akumulace vody,
- kvantifikovat situaci stávajících vodárenských zdrojů po dopadu změny klimatu,
- ověřit vliv změny hospodaření v krajině na retenci vody v území a jednotlivých hydrologických povodích,
- zpracovat predikce vývoje jakosti vod po dopadu změny klimatu.

Zároveň zmínil základní motto konference členských států „Změna klimatu – období pro adaptaci“, která se uskutečnila v únoru t.r. v Berlíně: „Průběžná komunikace vodohospodářů s veřejností, využití konkrétních, prokazatelných údajů o vlivu klimatického vývoje na změny vodního režimu jsou základním předpokladem pro úspěšnou realizaci scénářů opatření, která omezí negativní dopady na vodní zdroje a život budoucích generací.

Ing. Tomáš Oliva, již tradiční účastník tohoto setkání při příležitostech Světového dne vody, přednesl aktuální informaci k financování vodohospodářských projektů z fondů EU. Soustředil se na programové období 2007 až 2013, ve kterém jsou připraveny v rámci operačního programu Životní prostředí jak prostředky Fondu soudržnosti (prioritní osa 1 – zlepšování vodohospodářské infrastruktury převážně v oboru vodovodů a kanalizací a snižování rizika povodní) tak i strukturálních fondů (prioritní osa 6 – optimalizace vodního režimu krajiny).

Na opatření prioritní osy 1 jsou plánovány následující finanční zdroje:

Prioritní osa 1	Zlepšování VH infrastruktury	mil. EUR
oblast podpory 1	Snížení znečištění vod	1 502,4
oblast podpory 2	Zlepšení jakosti pitné vody	400,7
oblast podpory 3	Omezování rizika povodní	100,2
Celkem		2 003,3

Ve prospěch optimalizace vodního režimu krajiny je plánováno využít 219,25 mil. EUR.

Na problematiku vodohospodářských projektů je vyčleněno téměř 50% celkové alokace pro operační program Životní prostředí.

Ing. Oliva dále popsal podrobně jednotlivé oblasti podpory, včetně možných příjemců podpory, kritérií přijatelnosti a výběru projektů. Řídící orgán OPŽP odpovídá za provádění programu a deleguje výkony některých činností na SFŽP, který vykonává činnosti zprostředkujícího subjektu.

Vodohospodáři napjatě očekávali vystoupení Ing. Radky Bučilové ohledně posledního vývoje jednání ministerstev s Evropskou komisí v záležitosti průchodnosti připravených projektů k financování z Fondu soudržnosti. Problém týkající se dosud nedohodnutých podmínek v provozních smlouvách navrhla česká strana řešit ke konci r. 2006 dopisem Evropské komisi a to takto:

- pro novou provozně oddělitelnou část infrastruktury financovanou z prostředků EU bude vypisováno nové výběrové řízení,
- délka smlouvy bude maximálně 10-15 let, pokud se provozovatel nebude finančně podílet na vstupní investici, v případě soukromých investic bude úměrně těmto investicím provozovatele smlouva prodloužena,
- hlavním kritériem pro výběr nejvhodnější nabídky bude též výpočet tarifu,
- v provozní smlouvě budou pevně zakotveny povinnosti provozovatele ve smyslu kvality služeb, provozních podmínek, monitorování provozu a specifikace sankcí.

27. února t.r. reagovala Evropská komise na náměty české strany tak, že požádala o zpřísnění výše uvedených 4 kompromisních bodů – obecných podmínek v provozních smlouvách a požádala o revidovanou verzi, která by se stala podkladem pro následná jednání Společného řídicího výboru. Dne 14.3.2007 se uskutečnila koordinační schůzka dotčených rezortů s následujícími závěry:

- vládě ČR bude v dubnu t.r. předložen materiál s popisem 3 možných variant a jejich rizik s doporučením výběru jedné z nich, a to
 - a) akceptování všech požadavků a podmínek EK
 - b) pokus o znovuoobhájení kompromisních podmínek navržených českou stranou v závěru r. 2006
 - c) cesta soudního sporu
- materiál pro vládu zpracuje MŽP s tím, že spolupředkladateli budou MZe a MMR.

V následném vystoupení po přestávce prezentovali zástupce Ministerstva zemědělství Ing. Aleš Kendík a Ing. Naděžda Kozlová podmínky financování vodohospodářských projektů v působnosti MZe v období 2007 až 2013.

Ing. Kendík připomněl finanční zdroje v rámci programu 229 310 „Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací“ a odkázal na pravidla a postupy, které jsou zveřejněny na internetu. Nově představil Program rozvoje venkova v období 2007 až 2013, který uvažuje též s podporou výstavby vodovodů, kanalizací a ČOV v malých obcích o velikosti 500 až 2000 obyvatel a to v roční výši přes 600 mil. Kč. Detailní informace o podmínkách čerpání budou zveřejněny po schválení implementačního dokumentu přibližně v polovině r. 2007.

Ing. Kozlová informovala o podmínkách financování protipovodňových opatření z národních zdrojů od r. 2007. Vláda dne 15.11.2006 schválila 15,2 mld Kč na léta 2007 až 2012 na následující programy:

- Podpora prevence před povodněmi II – v rozsahu dotačních prostředků 10,0 mld Kč,
- Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží – v rozsahu dotačních prostředků 4,2 mld Kč,
- Protipovodňová opatření realizovaná v rámci pozemkových úprav – v rozsahu dotačních prostředků 1,0 mld Kč.

Detailní pravidla a postupy jsou uvedeny na webových stránkách MZe jako příloha č. 11 zákona o státním rozpočtu.

Předseda Svazu vodního hospodářství Ing. Nováček konstatoval, že vodohospodáři z oboru vodních toků mohou být spokojeni s plánovanými finančními prostředky na protipovodňovou ochranu, které představují do r. 2014 téměř 20 mld Kč, což je pro vodohospodáře velká výzva. I zde však lze očekávat některé problémy a rizika. Převážná většina velkých projektů bude představovat podstatně vyšší nároky na projektovou a investorskou přípravu, zejména při získávání práv k pozemkům. Dalším rizikem může být kofinancování těchto projektů, neboť finanční prostředky správců vodních toků jsou omezené a nemohou z tohoto důvodu neúměrně zatěžovat cenu povrchové vody. Bohužel se ukazuje, že ani finanční účast krajů a obcí, kterou předpokládá § 86 vodního zákona není zajištěna v dostatečné míře.

Dále Ing. Nováček potvrdil nejistoty ohledně výhledového financování oboru vodovodů a kanalizací v souvislosti s problémy využití zdrojů OPŽP – prioritní osy 1. S velkým očekáváním Svaz VH sleduje dokončení Plánu hlavních povodí ČR, který jako zásadní strategický a koncepční materiál vodního hospodářství by měla vláda schválit v dubnu t.r. Na základě tohoto dokumentu jsou vodohospodáři všech oborů připraveni spolupracovat při pořizování plánů oblastí povodí, zejména programů opatření, před jejich předložením veřejnosti k projednání a poté ke schválení na úrovni krajů.

Předseda SOVAK ČR Ing. Melcher ve větších podrobnostech, s osobními zkušenostmi z jednání s Evropskou komisí, přiblížil proces vyjednávání ohledně otevření prioritní osy 1 OPŽP. Vzhledem k tomu, že 2/3 vodohospodářského trhu v ČR funguje na provozním modelu, dá se předpokládat, že je ohroženo cca 20-25 mld Kč zdrojů Fondu soudržnosti na financování vodovodů a kanalizací. Za dané situace se SOVAK ČR obrátilo na ministry dotčených ministerstev s návrhem na vytvoření národního expertního týmu včetně externích specialistů. Cílem tohoto týmu by měla být příprava podkladů pro jednání Společného řídicího výboru ČR a EK, především stanovení reálného rozsahu implementace standardů nejlepší mezinárodní praxe a míry regulace oboru vodovodů a kanalizací a ujednání názorů české strany. Sdělil, že s ohledem na věcnou problematiku vstupních podmínek projektů předpokládá SOVAK, že základní koordinační roli v rámci národního expertního týmu převeze MZe ČR. SOVAK jako zástupce vlastníků a provozovatelů nabízí v této záležitosti maximální spolupráci.

V rámci konference byla ve společenském sále vernisáž obrázků žáků prvního stupně základních škol, kteří se zúčastnili soutěže vyhlášené Ministerstvem zemědělství. Tématem prací bylo heslo letošního Světového dne vody „Jak čelit nedostatku vody“. Po skončení odborné části konference si je přítomní vodohospodáři se zájmem prohlédli. V současné době

je tato výstava přesunuta do budovy Ministerstva zemědělství, kde do konce dubna proběhne také vyhlášení nejlepších výtvarných děl a za každý kraj tak bude vybrán jeden výherce.

Letošní setkání vodohospodářů splnilo své odborné i společenské poslání a zájem účastníků potvrdil jeho opodstatněnost.